

29.10.2018

Pöytäkirjanote tarkasta-
maton

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33 (Meritullinkatu 8)
00023 VALTIONEUVOSTO

§ 676

Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä

HEL 2018-008859 T 06 01 02

STM/2645/2017

Päätös

Kaupunginhallitus antoi sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä:

Tupakoinnin ehkäisy- ja vähentämishjelma Savuton Helsinki hyväksyttiin vuonna 2006 kaupunginvaltuustossa ja sen loppuraportti käsiteltiin kaupunginhallituksessa vuonna 2016. Ohjelma valmisteltiin monitoimijaisessa yhteistyössä kansanterveysjärjestöjen kanssa ja suunnattiin helsinkiläisväestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Ohjelman tärkeimpänä päämääränä on ollut lasten ja nuorten kasvaminen savuttomassa ympäristössä. Ohjelmassa ovat myös Helsingin kaupungin henkilöstön savuttomuuslinjaukset. Savuton Helsinki on jatkunut kaupungin verkostoyhteistyönä, jota sosiaali- ja terveystoimi on koordinoitunut.

Nuorten tupakointi on vähentynyt Helsingissä huomattavasti. Tupakointi ja nuuskan käyttö on peruskouluissa ja ammattiin opiskelevilla muuta maata harvinaisempaa. Nuuskan käyttö on kuitenkin yleistynyt.

Nuorten tupakoinnin aloittamisen ehkäisy, toimenpide-ehdotukset 4, 5, 7 ja 8

Toimenpiteet 4–5: Kaupunginhallitus kannattaa mietinnössä ehdotettua tupakkalain muuttamista niin, että tupakkatuotteita, nikotiininesteitä ja nikotiinin vastikkeita ei saa myydä, luovuttaa tai välittää alle 20-vuotiaille. Ehdotus, joka koskee tunnusomaisten tuoksujen ja makujen kieltämisen laajentamista koskemaan kaikkia tupakkatuotteita, on pidettävä hyvänä nuorten suojelemiseksi tupakkatuotteiden käytön aloittamiselta. Kieltoa tulisi laajentaa koskemaan myös vesipiippuja ja poltettavaksi tarkoitettuja kasviperäisiä tuotteita.

29.10.2018

Pöytäkirjanote tarkasta-
maton

Tupakka- ja nikotiiniriippuvuuden ehkäisyn ja hoidon Käypä hoito -suosituksen mukaan tupakka- ja nikotiiniriippuvuus on vakava sairaus. Ehkäisy tulee kohdistaa erityisesti 10–16-vuotiaisiin, sillä Suomessa tyyppisissä ensimmäisten tupakkakokeilujen ikä on 14–16 vuotta.

Ehdotus tupakkalainsäädännön kehittämiseksi noudattaa alkoholilainsäädännön periaatteita. Ehdotus 20 vuoden ikäraja on yhdenmukainen väkevien alkoholijuomien ikärajan kanssa. Lisäksi kauppoissa on jo tällä hetkellä käytänteet, joiden mukaan alle 30-vuotiailta pyydetään henkilötodistusta. Kansanterveyden edistämisen näkökulmasta tupakka- ja alkoholilainsäädännön yhdenmukaistaminen ikärajojen osalta on perustelua.

Toimenpiteet 7–8: Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan on perusteltua vahvistaa nuorten tupakoinnin ja nikotiinituotteiden aloittamisen ehkäisyä ja osana sitä huomioida liikunta- ja nuorisotyöhön liittyvien järjestöavustusten myöntämisen yhtenä kriteerinä sitoutuminen tupakka- ja muiden nikotiinituotteiden käytön ehkäisyyn. On tärkeää, että kaupungilta järjestöavustusta saavat järjestöt tuntevat vastuunsa ja ovat sitoutuneet samoihin periaatteisiin julkisen sektorin kanssa. Myös toimintakulttuurin vahvistaminen hyviksi todetuilla käytänteillä on kannatettavaa.

Savuttomat ympäristöt, toimenpide-ehdotukset 9–13

Toimenpide 9: Tupakkalain sääntelemien tuotteiden polttamisen, kuumentamisen ja muunlaisen käyttämisen, mm. sisäilman laatua heikentäviä aerosoleja vapauttavan käyttämisen kieltäminen on kannatettava. Kielto on myös kattava valvonnan ja nopean tuotekehityksen kannalta.

Kaupunginhallitus pitää erittäin hyvänä sitä, että mietinnössä ehdotetaan lainsäädännön tupakointikieltojen vahvistamista sisä- ja ulkotiloissa. Myös muiden savuttomien ympäristöjen vahvistaminen mietinnön toimenpide-ehdotusten mukaisesti on kannatettavaa. Lisäksi tulisi tarkentaa kaupunkiympäristöön liittyviä nuorten suosimien oleskelupaikkojen tupakointikieltoja. Näitä ovat esimerkiksi kauppakeskusten, nuorisotilojen ja urheilupaikkojen ympäristöt sekä joukkoliikennepysäkit ja joukkoliikenneasemat. Tupakointikiellon tulisi koskea EU-uimarantojen lisäksi kaikkia yleisiä uimarantoja. Valvonnan kannalta olisi selkeintä, että tupakointikieltoalueet kirjattaisiin täsmällisesti.

Savuton Helsinki -ohjelmassa on systemaattisesti edistetty ympäristön savuttomuutta. Muun muassa Savuton Helsinki -kriteerit määrittelevät kaupungin hallinnoimien rakennusten sisä- ja ulkotilojen savuttomuutta ja niiden merkitsemistä. Vuodesta 2010 alkaen Uimastadionin ja Kumpulan maa- ja metsätalouden alueet ovat olleet savuttomia.

29.10.2018

Pöytäkirjanote tarkasta-
maton

Savuttomille elinympäristöille on myös kaupunkilaisten tuki. Osana Savuton Helsinki -ohjelmaa Taloustutkimuksella teetetyyn kyselyn perusteella Helsingin savuttomuutta edistäisi tupakoinnin kieltäminen leikki-
puistoissa, julkisten rakennusten ovien edessä ja katetuilla joukkoliiken-
nepysäkeillä.

Toimenpide 13: On kannatettavaa, että asunto-osakeyhtiössä tupakoin-
tikiellosta voidaan päättää enemmistöpäätöksellä. Lisäksi tulisi harkita
myös muiden asuntoyhteisöjen mahdollisuutta päättää tupakointikiel-
lostä ilman viranomaiskäsittelyä.

Tupakkalain alaisten tuotteiden markkinointi, toimenpide-ehdotus 14

Toimenpide 14: Kaikkien tupakkalain alaisten tuotepakkauksien ja tuot-
teiden markkinoinnin sääntelyn yhdenmukaistaminen on kannatetta-
vaa. Tämä helpottaa sekä elinkeinonharjoittajien että valvonnan toimin-
taa.

Tupakoinnin lopettamisen tuki, toimenpide-ehdotukset 17–24

Toimenpide 17: On kannatettavaa, että koko hoitoketju perus- ja erityis-
palveluissa ylläpitää vierotusosaamista, tarjoaa vieroituspalveluja ja
osallistuu potilaan tupakasta vieroitukseen. Tupakoinnin vieroitush-
jaus on tehokasta toimintaa terveydenhuollossa (Käypä hoito 2018).
Sosiaali- ja terveystieteissä puheeksiotto, lyhytneuvonta ja seuranta
ovat osa kuntalaisille annettavia palveluja.

Toimenpide 18: On kannatettavaa, että puheeksiottoa vahvistetaan so-
siaali- ja terveydenhuollon asiakaskontakteissa mahdollisimman katta-
vasti. Helsingin sosiaali- ja terveystoimessa tupakointitieto on määritel-
ty yhdeksi terveys- ja hyvinvointi -indikaattoriksi. Indikaattoritieto on
saatavissa tietojärjestelmistä.

Toimenpide 19: On kannatettavaa, että perustetaan tupakasta vierotuk-
sen yksiköitä alueellisen koordinaation vahvistamiseksi. Tämä tukee
asiakkaiden yhdenvertaisuutta ja toimenpiteiden vaikuttavuutta erityi-
sesti vaativammissa vieroitustilanteissa. Helsingissä on toiminut vuo-
desta 2007 tupakkaklinikka vieroitusyksikkönä ja asiantuntijatahona te-
kemässä verkosto- ja koulutusyhteistyötä kaupungin yksiköiden, eri-
koissairaanhoidon ja järjestöjen kanssa. Vuosina 2011–2013 toimi
myös erillinen Savuton pääkaupunkiseutu -hanke, jossa edistettiin sa-
vuttomuutta alueellisesti.

Lopullisista toimenpiteistä päätettäessä on tärkeää, että painotetaan
vieroituksen sekä muiden nikotiiniriippuvaisille suunnattujen tukitoimien
merkitystä tavoitteiden saavuttamiseksi.

29.10.2018

Pöytäkirjanote tarkasta-
maton

Toimenpide 20: On kannatettavaa, että kaikki tupakka- ja nikotiiniriippuvuuden hoidossa käytettävät reseptillä lääkärin määräämät vieroituslääkkeet otetaan sairausvakuutuksen lääkekorvauksen piiriin. Tämä ehdotus selkeyttää tupakasta vieroituksen lääkehoidon saamista ja helpottaa osaltaan heikommassa taloudellisessa asemassa olevien asiakkaiden mahdollisuuksia saada lääkehoitoa.

Toimenpide 22: On kannatettavaa, että tupakoimattomuuden ja nikotiinittomuuden edistäminen kytketään osaksi ammattiin opiskelevien työkyvyn edistämistä ja oppilaitoksen toiminta- ja opiskeluhuollon suunnitelmaa. Nuoret tulisi osallistaa nykyistä vahvemmin toimivien ratkaisujen etsimiseen.

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä tupakoimattomuus- ja nikotiinittomuusteeman liittämistä ammatillisiin kysymyksiin sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseen. Ammatillisen koulutuksen osalta tulee tehdä yhä tiiviimpää yhteistyötä ammattiliittojen ja työssäoppimispaikkojen kanssa opiskelijoiden savuttomuuden ja nikotiinittomuuden tukemiseksi.

Toimenpiteet 23–24: Raskaana olevien tupakasta vieroituksen tukena häkämittaukset ja paljon tupakoivien erityisryhmien vieroituksen tehostaminen sosiaali- ja terveystaloudissa on perusteltua ja tarpeellista. Helsingissä on jo aloitettu raskaana olevien häkämittaukset.

Suuri osa mielenterveyspotilaista tupakoi ja heillä on usein voimakas riippuvuus. Heidän tukemisekseen tupakoinnin lopettamiseen tarvitaan erityistoimenpiteitä. Nämä asiakasryhmät huomioidaan hyvin mietinnön ehdotuksissa.

Matkustajatuonnin rajoitukset, toimenpide-ehdotus 26

Jatkovalmistelussa on syytä ottaa huomioon, että vesipiipputupakka on ainoa valvonnassa havaittu tupakkalain alainen tuoteryhmä, jota on tuotu laittomasti vähittäismyyntiin.

Uusien tuotteiden sääntely, toimenpide-ehdotus 33

Toimenpide 33: Tunnusomaisia tuoksuja tai makuja sisältävien tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden tai höyrystettäväksi tarkoitetun nikotiinitoman nesteen myyntikieltoa tulee selkeyttää. Nikotiinittomien nesteiden osalta tuotteiden määrittäminen tupakkalain alaiseksi tuotteeksi on ollut hankalaa.

Toimeenpanon tehostaminen, toimenpide-ehdotukset 36-37

Toimenpide 36: Ehdotuksen mukaan tupakointikieltojen hallinnollinen sanktiomaksu voisi olla tehokas keino tupakoinnin vähentämiseksi esi-

29.10.2018

Pöytäkirjanote tarkasta-
maton

merkiksi yleisötilaisuuksissa tai sisätiloiksi määriteltävillä ulkotarjoilualueilla. Sanktiomaksun määräämisprosessin tulee olla selkeä. Mietinnöstä ei ilmene, kohdistetaanko sanktio tupakoinnin sallivaan tahoon vai tupakoivaan henkilöön. Tämä tulee jatkotyössä selkeyttää. Myös sanktiomaksun määräävät viranomaiset tulee määritellä selkeästi (esimerkiksi tupakkalakia valvova kunnan ympäristöterveydenhuolto ja poliisi).

Toimenpide 37: Vuosittaisen valvontamaksun perimisen perusteet ja määrä tulisi selkeästi perustua lakiin, jotta eri kunnissa toimivat elinkeinonharjoittajat olisivat samassa asemassa. Valvontamaksu on hyvä pitää ennallaan.

Seurantajärjestelmät, toimenpiteet 43–44

Toimenpiteet 43–44: Seurantajärjestelmien ylläpitämistä ja kehittämistä on pidettävä erinomaisena ehdotuksena. Paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla tehtävien toimenpiteiden arviointia ja vaikuttavuuden seuranta on tarpeen tukea. Jatkossakin tulee turvata kuntatasolla saatava tieto väestön tupakoinnista ja nikotiini tuotteiden käytöstä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö, STM 20.8.2018
- 2 Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittäminen, työryhmän toimenpide-ehdotukset
- 3 Työterveysliikelaitos_lausunto_3.10.18

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Pöytäkirjanote on lähetetty asianosaiselle 01.11.2018.

29.10.2018

Pöytäkirjanote tarkasta-
maton

Kaupunginhallitus

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566